

UKA 2015/15
29. september 2015
Sara Olsvig

Naalackersuisut siulittaasuata ammaanermi oqalugiaataa

(Naalackersuisut Siulittaasuut)

Isumaginnineq, ilinniarumaneq, oqartussaaqataaneq, kivitseqatigiinneq

Asasakka nunaqqatit, asasakka Inatsisartut, asasakka Naalackersuisut

Aasaq atorluareerlugu nukissanilluaqqissimallutalu Inatsisartut maanna ataatsimuuleqqippugut. Neriuppunga tamassi ilaquttasilu aasarsiorluarsimassasusi.

Inuit Ataqatigiinnit partiit Inatsisartunilu ilaasortaqqatit tamakkerlusi takoqqissallusi qilanaarisimavarput. Ukiaq manna annertuunik suliassaqarpugut oqaloqatigiinnerillu oqallinnerillu pingaaqisut maanna iliuusinguutsillugit naammassiniartariaqalerpavut.

Ukiuni qaangiuttuni marlunni Inatsisartut aalassassimaartarsimaqaat, inuiaqatigiillumi. 2013-mili Inatsisartunut qinersinerit marluk pipput, Kommunenuq qinersineq kingullertullu Folketingimut qinersineq. Tamassinnut aasaq Folketingimut qineqqusaarnermut pissanganarsimasumut qujarusuppunga, naak qinersisartut amerlanerulaartut danskit parlamentianni sinniisussatsinnik qinersinermi qinersisimanissaat kissaatiginarsimasinnaagaluartoq.

Inatsisartuni upernaami ataatsimiinnermi immikkorluinnaq ittumuk, 2014-mi qinersisoqarsimaneranik peqqutilimmik ukioq mannamut aningaasanut inatsisaasoq suliaraarput. Aningaasanut inatsisit ukiaaneranani ataatsimiinnerni suliarineqartarput ukiaq mannalu suliap tamassuma ingerlalluarnissaa pillugu Inuit Ataqatigiinnit Naalackersuisut siusissumik isumaqatiginninniarnernut qaaqqusinissaannik kaammattorpavut. Isumaqatiginninniarnernit siulliit pereerput sulili naammassisassat amerlaqaat.

Maanna piffissanngorpoq politikikkut atasinnaasumik ingerlatsinissaq. Inuit Ataqatigiit illuatungiliuttuni partiit annerpaajusutut akisussaaffipput sumiinnersoq ilisimalluarparput erseqqissumillu oqarusuppugut; suliassanut aggersunut akisussaaqataarusuppugut naalackersuinikkullu ingerlatseqataanissamat sulii piareersimavugut.

Naapiffissat ujartornissaannut partiit issiaqatigiillutik isumaqatiginninniuteqarnissaat pisariaqarpoq. Taamaamat arlaleriarluta aqqissuusseqqinnissat pisussat mittarfinnillu nutarterinissanut sanaartornissanullu isummernissat pillugit Naalackersuisut partiillu akornanni toqqaannartumik oqaloqatigiittoqarnissaanik kajumissaarivugut.

Naalakkersusiut akisussaaffimmik annermik tigumminnittutut qaaqqusinissamut siuttuusussaapput. Qaaqquneqarnissatsinnut utaqqiinnarpugut.

Naalakkersuilluarneq pingaartinneqarnerusariaqarpoq

Naalakkersuisooqatigiit ukiumi naalakkersuinikkut siuttuuffimminni siullermi naalakkersuinikkut qanoq ingerlatsinersut Inuit Ataqatigiinnit malinnaaffigaarput. Ammanerusumik peqataatitsinerusumillu ingerlatsisoqarnissaa ujartorparput. Aap, partiit tamatta assigiinngitsuugatta isummavut amerlasuutigut assigiinngittarput, akisussaaffilli tigummissarput ataasiuvoq: Nunatsinnik inuttaasunillu sullissineq isumassuinerlu.

Nunarput ukiuni makkunani siunissatsinnik aalajangiisuusumik ineriartorpoq. Kommuneni suliassat amerliartuinnarput annertusiartuinnarlutillu, nunaqarfinni aqutsisortatta akornanni akisussaaffinnik annerusunik tiguserusussuseqartoqarpoq Inatsisartunilu suliassatsinnik naammassinnissinnaassuseqarneq maanna takutittariaqarparput.

Naammassinnissinnaanitsinnut aporfiiit suuppat? Ilaatigut Naalakkersuisut matoqqasumik ingerlatsinerat aporfittut taasariaqarpoq. Amerlasuutigut Inatsisartuni ataatsimiitaliani ilaasortatulluunniit apeqquteqarnerni akissutit imaqqangittut Naalakkersuisunit utertarput naak suleqataarusussuseqarluta paasisaqarusulluta apeqquteqartaraluartugut. Tamanna Naalakkersuisunit pitsaanerusumik naammassiniarneqartariaqarpoq.

Partiilersuunneq unilli

Aporfiusut ilaat alla taanngitsoorusunngilara: Nunarput partiilersuunnermut imminut nerivoq. Partiilersuunneq annertoq Inatsisartuni sulinermi takusarparput. Suliassat kivitseqataaffigissagutsigit illuatungiliuttuusugut tusarnaarneqarlutalu peqatigineqartariaqarpugut. Ajortussarsiuinnarluta apeqquteqarumaneq ajorpugut. Suliassat ajunngittumik naammassiumallugit tamatta maani sulivugut.

Inuiaqatigiinni partiilersuunneq annertoq aamma ingerlavoq. Nuannaarutigaara kattuffiit suliniaqatigiiffiillu arlallit maanna tamanna akiorniarlugu partiilersuunnertaqqangittumik ingerlajumalersimammata. Tamannami pisariaqarpoq. Inuiaqatigiinnut oqarusuppunga; Partiilersuunneq qimatsigu. Nunarput siuarsassagutsigit assigiinngissutsivut ataqqillugillu atorluarlugit ingerlasariaqarpugut. Qalipaata apeqqutaatinnagu suliap imarisai salliutitsigit.

Inatsisartuni tamanna pillugu akisussaafferujussuarmik tigummiaqarpugut. Assersuutigalugu inuiaqatigiit akornanni inoqatinut nipimut atorneqartumut iluaqutaangaarnaviangilaq partiit ilaat avammut oqaaseqarnitik tamangaajaasa partiimik allamik ingussinertalertassagunikkat. Sulinitinni inerisimanerusariaqarpugut. Nukiit sumut atussanerlutigit eqqarsaatigilluartigu.

Kommunet kivitsinerusut

Kommuneni partiilersuunneq aamma piuvoq. Kommunellu kattunnerisa kingorna illoqarfikkaartumik kommunep iluani imminnut unammineq aamma annertulluni. Kommuneni qinikkatut sulineq kommunet kattunnerisa kingorna piunasaqaatitaqarnerulernikuuvoq. Kommunerusuarni illoqarfit aggerfinni piinnarnagu sullissisoqartussaavoq, kommune ataatsimut isigalugu kommunemullu tamarmiusumut iluaqutaasussanik politikkeqarluni. Kommunenu partiinullu tamanut tamanna oqallisiginissaanut kaammattuuteqarusuppunga. Qanoq ilillluta kommuneni qinikkat sullissilluarsinnaanerat pitsanngorsaavigissavarput? Tamanna ammasumik asissuijitsumillu oqallisigisariaqarparput.

Immitsinnut aamma aperisariaqarpugut: Kommunit siunissaat qanoq issava? Kommunit 18-ninngorteqqinnissaannik takorluuisoqarpa? Taamaakkunangilaq. Kommunit aqqissuussaananer at ullumikkut ima ippoq, qanorluunniit avitseqqittoqartigigaluarpat illoqarfeqartuassaaq aqutsisoqarfiunngittunik taakkualu aamma qanimut oqartussaaqataanikkut pitsanngorsaavigineqartariaqarput.

Ajoraluartumik ukiuni kingullerni kommunit aveqqinneqarnissaannik oqallinnerup kommunit ilaanni assersuutigalugu qanimut oqartussaaqataanerup aqqeqqinnissaanut kinguarsaatut oqaatigineqartariaqarpoq. Aamma tamanna pillugu immitsinnut aperisariaqarpugut: Nukivut sumut atussavagut?

Kommunenit unammilligassat imaannaangillat. Suliassat annertuut uninngaannarnissaat akuerineqarsinnaangilaq. Avitsinissamik oqallinneq kinguarsaatitut atornagu maannakkut iliuuseqarta. Pisariaqarpoq.

Kommunit siunissaat pillugu qinigaaffik una aalajangernissarput Naalakkersuisunut kaammattuutigeqqikkusuppara. Kommunit siunissaat qineqqusaarutitut atortuassagutsigu immitsinnut kinguarsaruusaaginnassaagut.

Nunap immikkoortuini ineriartortitsineq

Aasaq manna Qeqertarsuup tunuani piffissaq annertoq atorpara. Nunaqarfiit illoqarfiillu arlallit tikittarpakka innutaasullu amerlasuut oqaloqatigisarlugit. Qeqertarsuup tunuani takornariaqartitsinermik ineriartortitsinissamik periarfissagissaarpugut. Ilulissat takorniaripassuaranit tikiqqeqartarpoq, Ilulissalli periarfissatuaangillat. Assersuutigalugu Ilimanami maannakkorpiaq takornariaqartitsinissamut iluaqutaasussamik illunik eqqissisimatitaasunik nutarterisoqarpoq illuaqqanillu unnuiffissamik sanaartortoqarluni. Nunap immikkoortuani ineriartortitsilluarnissamik siunertalimmik eqqarsassagutta Ilimanami kujammut takornarissat periarfissaat ilanngullugit nittarsartariaqarpavut. Ilimanami Qasigiannuanut aasakkut pisulluni ukiukkulluunniit sisorarluni, qimusserluni qamuteralluniluunniit angallassinissamut periarfissagissaarpoq. Periarfissarli taama ittoq atorluarniassagutsigu ineriartortitsinissaq sumiiffikkaartumik ataasiakkaartuinnarmik eqqaatigissanngilarput. Sumiiffiit ataqatigiissut ataatsimut isigineqassapput pilersaarusiornermilu ataqatigiissakkamik periusissiorneqassallutik.

Nunap immikkoortuini allani aamma taama ippoq. Nunap immikkoortukkaartumik ineriartortitsineq siuarsaqqittariaqarparput, "illoqarfiit ineriartortitassat sisamaannaat" pijunnaarlugit. Nunatta assigiinngisitaarnera atorluartariaqarparput.

Sumiiffikkaartumik tulluussakkamik ineriartortitsineq

Aasaq aamma Ikamiuniippunga. Ikamiuni tunitsivik ammavoq ingerlalluarlunilu. Nunaqarfimmiut qujanartumik piunassuseqarluarlutik ineriartortitsippat tunitsivitsik ammatikkumallugu. Tunitsivimmi allaat piffissap ilaa sulisussaaleqisoqartarpoq ilaatigut nunaqarfimmi inissaaleqineq pequtaasarluni. Inuit Ataqtiginnit nunaqarfiit ilaannit tamanna ajornartorsiutaasoq siornaakkunnili maluginiarparput. Nunaqarfinni INI A/S-p illugisai tunineqarnialeraangata maanna nunaqarfimmiunuinnaq siullermik pisiarinnittussarsiortoqartarnissaa sulissutigaarput. Maannakkut illut amerlavallaartut illoqarfimmiunit akissaqarnerusunit pisiarineqartarput taamalu ilinikkut nunaqarfimmiusut periarfissinneqanngittoortarlutik. Tamanna aqqittariaqarpoq.

Ikamiunitut ittumik tunitsiveqarnerup ingerlalluarnissaanut allat aamma aqqittariaqarput. Imeqarnikkummi nunaqarfiup pilersorneqarnera ukiorpassuarni nutarterneqarsimanngilaq, ukiullu ilaat tunitsivik ingerlalluaruttortoq imeeruteqqajaaneq peqqutigalugu unittariqartarsimavoq. Innuttaasut atugaannut tamanna naammaginangilaq.

Ineriartortitsinitsinni ataqatigiissarinerusariaqarput. Inuit atugaat ilisimaarillugit aqqiisariaqarput. Periarfissaasut mattunnagit ineriartortitserusussuseq atorlugu ikorfartuineq ingerlalertariaqarpoq.

Savaatillit piumassusaat nukiuvoq

Nunatta kujataani savaatillit akornanni ajornartorsiutit tamakkua aamma piupput. Ukioq manna panernersuaqarpoq, ajunaarnersuartut taasarialimmik. Qujanartumik immikkut iliuuseqarnikkut nerukkaatissarseqqinnissamut maanna savaatillit periarfissinneqarput. Immikkut iliuuseqarnissaq Inuit Ataqatigiinnit aasap ingerlanerni sulissutigaarput aaqqiinerlu naalakkersuisunit toqqarneqartoq tapersorsorlutigu. Oqaatiginngitsoorusunngilarali savaateqarnermut nunalerinermullu aningaasaliissutit maannamut naammangilluinnarmata Naalakkersuisullu siulittaasuata nunalerinermut tapiissuteqartarunnaavinnissamik oqariartuuteqarnera isumaqatiginngilluinnarlugu.

Suleriaatsitigut ajortoqarpoq. Nunalerisut ineriartortitsinissaminnut ilumut periarfissinneqassappata iliuusissat erseqqinnerusariaqarput, aningaasaliissutaasullu ukioq mannatut toqqortatut uninngatiinnarnagit atorneqartariaqarlutik. Maanna panernersuaqarneranut immikkut ittumik iliuuseqarnermut allanut aningaasaliissutaasussaagaluartut aningaasat atorneqarput. Ukiuni aggersuni aningaasaliissutit atorfissaminnut atortalertariaqarput savaatillillu nutarterinissaminnut periarfissinneruneqartariaqarlutik.

Juulimi savaatillit ataatsimeersuarnerannut peqataaqqippunga. Oqaqqittariaqarpungalu; nunalerisut ilaqutariit, arnat, angutit inuusuttullu - suliaqarputsi imaannaangilluinnartumik, nutaaliornermut siuttuuvusi nunalu tamakkerlugu ilinniarfigisinnaasatsinnik peqarputsi. Tamanna inuiaqatigiittut nukittut atortigu.

Atugarissaarneq tamatsinnut piumasaqaatitaqarpoq

Inuiaqatigiinni inuttut atukkat inunnut amerlasoorpassuarnut artornarsinnaasarput. Naligiinnginneq annertusiartorpoq. Sumiluunniit najugaqaraanni oqimaattumik nalaataqarsinnaavugut. Nuummi illoqarfinnilu annerni allani inissaaleqineq annertuvoq. Inoqarpoq silami tupernilu unnuisariaqartunik, nalunngisami arlaat sofaa iluatsinngippat. Nunaqqateqarput ulluinnarni aningaasaqarnikkut akissaateqarnikkullu artornarluinnartumik inissisimasunik, inoqateqarpugullu ilaqtaminni atornerluinermik naqisimaneqarnermillu ulluinnarni atugalinnik. Meeqqat amerlavallaarujussuartut eqqissiviillortinneqarlutik peroriartortinneqarput. Inuusuttut amerlavallaarujussuartut ilinniarnermik aallartitsinngitsoortarput. Iliuuseqartoqartaraluartoq aaqqiissutissat nunatsinnut tulluarnerpaat ajoraluartumik suli nassaarisimanngilagut. Kisitsisit takusartakkatta tamanna takutippaat.

Sakkussaaleqinngikkaluarpugut. Akileraartarnermut atugarissaarnermullu isumalioqatigiissitap nalunaarutaa suli paasissutissanik amerlasuunik atorluartariqakkatsinnik imaqarpoq. Aaqqissuusseqqinissat tikkuarneqarput sularineqartariaqarlutillu. Oqaaseq aaqqissuusseqqinneq immaqa inuiaqatigiinni

tusaakatanneqaraluarpoq, taamaassimappallu paasilluarsinnaavara. Tamattami paaseqatigiinnerpugut aaqqissuusseqqinneq sooq pisariaqarnersoq qanorlu ittuunersoq?

Pissakinnernik illersuissaagut

Inuit Ataqtigiit tunngaviulluinnartipparput inuiaqtigiittut atukkatta kivitseqatigiiffiqineqarnissaat.

Atugarissaarneq ullumikkut ilisimasarput atugarpullu, akeqanngittumik atuartitaaneq, akeqanngittumik nakorsiarsinnaaneq peqqissarneqarsinnaanerlu, utoqqalinersiaqarneq, pisortanit assigiinngitsunik ikiorsiissuteqarsinnaaneq attatissagutsigit iliuseqartariaqarpugut. Aaqqissuusseqqinnissat tassunga tunngapput.

Aaqqissuusseqqinnerit pineqartut akissaaruffiginnginnissaannut aqqutissaapput, suliasalli aggersut pinngitsooratik inunnik eqqugaqartussaapput. Politikerit maani inersuarmitugut suliasarput tassaavoq pingaarnersuinermi kikkut qanoq illersussanerlutigit kikkullu qanoq aallerfigissanerlutigit aalajangiiffiqissallugu.

Taamaammat Inuit Ataqtigiinnit oqaatiguartagarput tunngavigisarpullu tassaavoq, aningaasanik sipaarniarnerni puigorneqanngisaannassaaq aningaasat sipaarutaasut inummik eqquisussaammata. Sipaarniarnitsinni aaqqissuusseqqinniarnitsinnilu suliasarput tassaavoq artorsarnerpaanik eqquinaveersaarnissaq illersuinissarlu.

Naalakkersuisut maanna aaqqissuusseqqinnissat atugarissaarnermut tunngasut marluk saqqummiuppaat; siusinaartumik soraarnermusiaqarnermut tunngasoq utoqqalinersiaqarnermullu tunngasoq. Inuit Ataqtigiinnit isumaqataavugut pineqartuni aaqqissuusseqqittoqartariaqarmat. Erseqqissumilli aamma oqaatigerusuppara aaqqissuusseqqinnerit taakkua marluk aningaasaqarnitsinnik aaqqiinissamut innuttaasullu atugaannik aaqqiinissuteqarnissamut naammattussaangimmata.

Killormut ingerlavugut

Aaqqissuusseqqinnissat ineqarnermut akileraartarnermullu tunngasut aamma pisariaqavipput Naalakkersuisullu taakkua pillugit isumaqtiginninniartitsinissamut qaaqqusinissaannut utaqqiinnarpugut.

Maannakkut suleriaaseq atorneqartoq killormoortutut oqaatigineqartariaqarpoq. Utoqqaat siusinaarlutillu soraanermusiallit aallerfigeqqaarneqarnialerput allat pisinnaanerusut aallerfiginagit. Nukingernartumik inissisimavugut. Ataatsimoorluta tamanna mumisinniartariaqarparput.

Aaqqissuusseqqinnerit pilersut ajunngitsunik aamma imaqarput. Assersuutigalugu utoqqalinersiallit pitsaaneruseq atugaqalernissaat siunertaavoq, ilarpassuulu ajunnginneruseq atugaqalissapput. Maannakkulli atukkaminik anneruseq pitsaaneruseq atugaqalertussaangittut tassaapput utoqqaat kisimiittut, taakkualu artorsaateqarnerpaajusaraluarlutik. Taamaammat immitsinnut aperisariaqarpugut allatut iliornikkut oqimaaqtigiissagaaneruseq aaqqiinnaanginnerluta.

Aaqqissuusseqqinnerit pillugit suliaq aallartittariaqarpoq aammali eqqarsaatigilluagaasariaqarpoq. Taamaammat erseqqissuseq Naalakkersuisunut oqassisaagut; Issiaqtigiilluta eqqartueqatigiitta. Pisariaqarpoq.

Utoqqaat inuiaqatigiinnut pingaaruteqarput

Ukiuni qulikkaani qaangiuttuni meeqqat inunngortartut ikilisimapput, taamaammallu ukiut arlaqanngittut qaangiuppata innuttaasut pilersuisussat ikilerujussuarsimassallutik. Utoqqaat amerlinissaat atorluarniartariaqarparput qanorlu inuiaqatitsinnut sunniuteqassanersoq ilisimaarisariaqarlutigu.

Utoqqalinersiaqarneq pillugit aaqqissuusseqqinnissat Inuit Ataqatigiinnit isumaqatiginninniaqataaffigerusuppavut. Ilisimaarivarput politikikkut aalajangigassat imaannaanngitsuummata aaqqiissutissallu inunntut ataasiakkaanut sunniutissaat assigiinngiaartussaammata. Utoqqaat namminneq isumaat tusassallugu pingaaruteqarpoq Naalakkersuisunullu kaammattuutigissavarput aaqqissuusseqqinnissat pillugit utoqqaat peqatigiiffii toqqaannartumik oqaloqatigineqarnissaat.

Utoqqaat inuiaqatigiittut pisuussutitut isigissavagut utoqqaalli aamma nalaattagaat annertunerusumik inuiaqatigiittut ilisimasaqarfisariaqarpavut. Assersuutigalugu ukiuni makkunani puigortunngortut amerlilereerput, allaat utoqqaat illuini ilaanni puigortunngorsimasut puigortunngorsimangittunit amerlanerulersimallutik. Tamanna sullissisunut annertuumik unammillernartuuvoq. Inuiaqatigiittut utoqqaat isumassorluarnerusinnaanissaannut piareersarnerusariaqarpugut. Tamanna peqqinnissaqarfitsinni utoqqarnillu isumaginnittoqarfitsinni pissaaq.

Naleqartitatigut sukarsuit sisamat

Inuussutissarsiornikkut sukarsuit sisamat ukiuni maanna qulikkaanngortuni eqqartortuarpavut. Inuussutissarsiornikkulli nunarput siuariarnerussappat inuiaqatigiittut naleqartitatigut sukarsuavut suunissaannik aamma eqqartuisariaqarpugut. Inuit Ataqatigiinnit inuiaqatigiinni nukittuuni naleqartitatitatigut sukarsuit sisamat ukuunasoraagut:

- Isumaginninneq - inuttut atukkatigut inuiaqatigiinni naligiinnerusumik atugaqalersitsisoq
- Ilinniarumaneq - meeraanermit ilinniarnissamut kajumissuseqarneq inersimasutullu pikkorissarumaneq
- Oqartussaaqataaneq - najukkani nunalu tamakkerlugu demokratii nukittoq, nunatsinnillu aqutseriaaseq peqataatitsisoq ammasumillu ingerlatsitsiffiusoq
- Kivitseqatigiinneq - inuiaqatigiittut peqatigiiffiusoq

Nunarput aningaasameertillugu inuiaqatigiinni inuit atugarliornerpaat tassaapput kivitseqatigiiffiusariaqartut. Naligiinnginneq annertusiartortiinnarlugu pisinnaareersut kisiisa siuarsaraanni inuit katataasut amerlavallaalissapput. Ullumikkut inuiaqatigiinni atukkatigut naligiinnginneq annertooq piuvoq, Naalakkersuinikkullu iliuuseqarniarnerit annikippallaarlutik. Maanna piffissanngorpoq isumaginninneq inuiaqatigiittut sukarsuanngortissallugu. Isumaginninnissinnaanerpummi sukarsuartut inissisimangippat inuiaqatigiit nukittuut napatinneqarsinnaanngillat.

Ilinniartitaaneq ukiorpassuarni siuarsarparput, aamma nikeriartarpugut. Sulili inuusuttortatta akornanni ilinniarnissaminnut kajumissuseqanngittut amerlavallaarujussuarput. Ilinniarusussuseqarneq pilersittariaqarparput, meeqqat nutaanik paasisaqarusuttut iliuuseqarusussuseqartullu amerliniassammata. Ilaqutariinni angajoqqaajusut, aanaakkut aataakkut, inuiaqatigiinnilu inersimasuusugut tamatta akisussaaffeqarpugut. Meerartavut ikorfartorlugit pisariaqartitsigaangatalu ikiorlugit

ilinniarusussusermik tunissavagut. Ilinniarusussuseqanngikkutta inuiaqatigiittut napasinnaangilagut. Sukarsuit aappaattut ilinniarusussuseqarneq atorussupparput.

Tamatta nalunngilarput oqartussaaqataanermit mattussaaneq piumassuseerunnermik kinguneqarsinnaasoq. Kommunit kattunnerisa kingorna najukkani oqartussaaqataaner minnerulerpoq naalakkersuinikkullu matoqqasumik ingerlatsisoqaraangat oqartussaaqataanerput annikillisarpoq. Oqartussaaqataanikkut akisussaaqataaner aamma nukittortarpoq, inuiaqatigiinnillu ingerlatseqatigiinneq pinngortarluni. Oqartussaaqataaner sukarsuit pingajorissavaat.

Kivitseqatigiinnikkut ersoqatigiinnerput pilersissavarput. Inuiaqatigiit annertuumik naligiinngiffiusut kivitseqatigiinnikkut aatsaat naligiinnerulersinneqarsinnaapput. Innuttaqativut atugarliortut atugarliornernermit atugarissaarnermut ikaarsaartissagutsigit kivitsinnaasuusugut kivitsinerusariaqarpugut. Inuiaqatigiit siuariartortut pissarissaartut kisermaatissanngilaat. Siuariartorneq tamanoortuusaaq. Innuttaqativut atugarliortut isumassorlugit kivitseqatigiinnikkut kivitseqataalersissavagut. Kivitseqatigiinneq allap suliassarinnigilaa, illinuna uangalu suliassarput.

Iliuseqannginneq aamma isummerneruvoq illillu uangalu isummertariaqalerpugut inuiaqatigiit qanoq ittut pilersikkumanerlutigit. Inuit Ataqatigiit naleqartitatigit sukarsuit sisamat Nunatsinnut toqqammavissatut isigisatut saqqummiussavut oqallisigineqarluarnissaat kissaatigaarput, oqallinnissamullu tikilluaqqusivugut.

Inuusuttut isumaat naleqarput

Inuit Ataqatigiit erseqqissunik takorluugaqarlutalu anguniagaqarpugut. Naleqartitat sisamat taakkartukkavut meerartatsinnut inuusuttortatsinnullu ingerlateqqitassaraavut. Taakkuuppummi ingerlatitsussaasut piviusunngortitsisussaasullu. Meeqqat inuusuttullu aamma nunaminni pissutsinut naliliisnaapput. Nunatsinni meeqqat 15-nik ukioqalernissami tungaanut meeqqat atugarfiini tunngaviusumik ilinniartittarpavut. Inuusuttuaraq meeqqat atuarfiannit naammassisoq inuiaqatigiit pillugit tunngaviusumik ilisimasassani meeqqat atuarfianni ilikkareersimasussaavai. Meeqqat atuarfiannit inuusuttortavut naammassigaangata sumut tamaanga siaruartarput, ilai assassornermik ilinniagaqalerlutik, ilai ilinniarnertuunngorniarlutik, ilai ajoraluartumik suliffissaaleqinnermut ingerlasarlutik. Meeqqat atuarfiannik naammassinninnermi piffissami tassanerpiaq inuusuttuarartavut naligiinnerpaamik assigiinnerpaamillu ilinniartitaanikkut tunngaveqartarput.

Piffissami tassanerpiaq, 16-nik ukioqalernerup nalaani, inuusuttortavut inersimasunngornissaminnut aqut suna atussanerlugu aalajangertarpaat inuunertillu qanoq atussanerlugu aamma namminneq aalajangertussanngortarlutik. Inuit Ataqatigiit isumaqarpugut 16-nit 18-nut ukiullit inuiaqatigiit qanoq ittut sanarfeqataaffigissanerlugit aalajangeeqataasinnaaminnut oqartussaaqataanissaminnullu piareersimasut. Taamaamat siunnersuutigaarput qinersinnaatitaaneq 18-liisimanermit 16-liisimanermit appassasoq.

Inuusuttortavut atorfissaqartippavut, taakkuuppummi inuiaqatititsinnik nangitsisussat. Taakkuuppummi aamma inuiaqatigiit qanoq ittuunissaannik aalajangeeqataasinnaaminnut periarfissinneqartussat.

Siunnersuuterput pillugu oqallinnissamut qilanaarpugut. Neriuppugut oqallinneq ammasumik ataqeqatigiinnermillu tunngavilimmik ingerlajumaartoq.

Kultuuri imartuneq

Inuiaqatigiit nukittuut inunnik nukittuunik ingerlanneqarput. Naalakkersuinikkuinnaanngitsoq. Aamma inuussutissarsiornikkut, isumaginninnikkut, peqqinnissaqarfimmi, atuarfinni, inuiaqatigiinni sumi tamaani inuit nukittuut atorfissaqartippavut. Inuk anersaakkut nukittusoq, isummersoqataasinnaasoq, inoqatiminik ataqqinnittoq, assigiinngisitaarnermillu inissaqartitsisoq sanilera qiviarukku takussavara. Inuiaqatuigiittut pisuujuneeq aningaasaqarnermuinnaq tunnganngilaq.

Kultuurikkut imartuneeq atornerulertigu pisuussutivullu anersaakkut pisuussutaasut inuiaqatigiinnut naleqarnerat isiginiarnerulertigu. Immitsinnut eqqartueriaatsimut inooriaatsimullu aamma tunngavoq.

Naalakkersuisut siulittaasuata oqalugiaatimini oqaatigaa namminersulivinnissaq naleqartitat akigalugit anguneqassanngittoq. Naleqartitatsinnik eqqartuinerusariaqarpugut Naalakkersuisullu siulittaasuata isumaqatigaara oqarmat meeqqatsinnik perorsaansinnik naleqartitat suut ingerlateqqikkusunnerlutigit eqqarsaatigilluartariaqaripput.

Nunatsinni naleqartitat nunarsuarmioqatigiittut aamma naleqartitaapput

Nunatsinni naleqartitavut inuttut naleqartitatsinnut atalluinnarput. Inunnik isiginnittariaaseq, nunaqqatinik isiginnittariaaseq, nunarsuarmioqatinik isiginnittariaaseq.

Inuit Ataqatigiit nalunngilarput naleqartitatigut partiinit allanit allaanerulaartumik eqqartuisaratta. Uraani assersuutigilara. Inuit Ataqatigiit uraanisiornissaq akerleraarput. Isumaqaarpugut Naalakkersuisut maannakkut uraanisiornissamik suliaqarnerat innuttaasut qulaatiinnarlugit ingerlanneqartoq. Naleqartitanut tamanna aamma tunngavoq.

Nunatsinni naleqartitat salliutikkutsigit avatangiisivut inuiattullu akisussaaqataanerput uagut qitiutipparput. Nunarsuarmioqatigiit akornanni naleqartitat eqqarsaatigissagutsigit nunarsuarmioqataasutut aamma akisussaaaffimmik tigumminnittut imminut isigivugut, ulorianartunik qinngornertalinnik nunarsuarmioqatigiit akornanni naammattumik pigineqareersumik annertuumillu inunnut avatangiisinullu ajoqusiisinnaasumik nunatsinnit avammut tunisassioritserusunngilagut. Uraani pillugu oqallinnermi naleqartitat suut tunngavigalugit isummertoqarnissaa pillugu oqallinneq amigartutut isigaarput. Aningaasaq piinnarlugu naleqartitavut aamma tunussanngilagut.

Tullernik qanittumiippat ungasissumiippalluunniit asannissinnaavutit

Inuit Ataqatigiit aamma ilisimaarivarput nunarsuarmioqatitta akornanni sorsunnermit qimaasorpasuit ikiorserumallugit aningaasatagut tapiinikkut isumassornissaannut akuunissatsinnik siunnersuuterput allanit allatut isumaqarfigineqartoq. Ilami allaat siunnersuuteqarluta Naalakkersuisut siulittaasuannut allakkiavut akineqanngillat. Uatsinnut taama siunnersuuteqarneq naleqartitanut aamma tunngavoq. Inuttut tullimut asanninneq, inunnik suminngaanneeraluarpataluunniit naleqartitsineq, inuttut ungasissumiikkaluaraanniluunniit ajunaarnersuaqartillugu kivitseqataaneq pineqartoq isumaqaarpugut.

Neriuppugut oqallinneq pisimasooq meerartatsinnut inuusuttortatsinnullu tullimik asannissinnaanermik inoqatinillu amqip qalipaataa upperisarluunniit apeqqutaatinnagu

ataqqinnissinnaanermik takutitsisimassalluta. Naleqartitammi taakkua aamma ingerlateqqikkusoqaavut.

Isumaqarpugut nunaqqatsinnik isumaginninnerput pingaartitsinerpullu nunaqqatiginngisatsinnik ikiuijumanerup minnerulersissanngikkaa. Akerliatigut isumaqarpugut inuiattut nunarsuarmiooqataasutut imminut mattutiinnarnata ikiuisinnaassusermik takutitsineq uatsinnut ajunngittumik naleqartitatut aamma uterumaarsinnaagaluartoq, uatsinnut minnerunngitsumillu kinguaassatsinnut. Neriuppugut partiit allat oqalliseqataasimasusilu tamassi paatsuinasi siunertaq paasillugu ersoqatigiinnerup tungaanut alloriarnissamut peqatigiumaaritsigut. Neriuppunga Naalakkersusiut siulittaasuata pineqartoq pillugu saaffiginnissutiga akiumaaraa.

Tamatta peqataasa

Asasakka nunaqqatit

Ullumikkut oqallinnerput nikeriarfiusariaqarpoq. Inuit Ataqatigiit Inatsisartuni suliassavut suliassaqarfinni tamani pingaartitaraavut. Maanga sassarpugut kivitseqataajumalluta, nunaqqativut inuiaqatigiillu sullikkumallugit, takorluugaqarnikkullu iliuuseqarnikkullu anguniagaqarumalluta. Imartuunik oqallittarnissavut qilanaaraagut. Imartuunik sunniuteqartussanillu aaqqiissutissanik iliuusissanillu nassaartarnissavut qitiutippavut. Partiilersuunnerit tunulliukkusuppavut inuttullu inuiaqatigiinnik sullissisutut siuttuunissamullu qinigaasutut aqutissiuuseqataanissarput qitiutipparput.

Suleqatiserinnippugut, maani inersuarmi ilaasortaqaatitsinnik Naalakkersuisunillu, inuiaqatigiinnilu najukkani tamani innuttaasunik. Ataatsimoorluta ingerlariaqqitta. Tamatta peqataasa.

Qujanaq tusarnaarassi.